

Eesti Kohtunike Ühing

Hr Andres Anvelt
justiitsminister
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 21.04.2014 nr 8-1/14-3620

Meie 08.05.2014

Arvamus kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Eesti Kohtunike Ühing tänab võimaluse eest esitada omapoolne arvamus Justiitsministeeriumis ettevalmistatud kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta. Märgime esmalt, et jääme oma 11. märtsi 2014. a kirjas praeguse eelnõu väljatöötamise kavatsusega seoses esitatud täiendavate ettepanekute juurde, pidamata otstarbekaks neid siinkohal üle korrata. Loodetavasti tegeleb Justiitsministeerium edaspidi ka kohtunike tööajaarvestuse ning ületunnitöö ja valveaja probleemistiku, samuti kohtuniku ametikitsenduste regulatsiooni ülevaatamisega.

Arvamuse andmiseks esitatud eelnõus käsitletud probleemide lahendamine on Eesti Kohtunike Ühingu hinnangul väga vajalik ning toetame eelnõus väljapakutud regulatsiooni kehtestamist. Teeme eelnõu konkreetsete punktide kohta lisaks alljärgnevad märkused.

§ 1 p 2: Selguse huvides tuleks täpsustada, kas töökoormuse 10% ulatuses vähendamist puudutav säte laieneb muu hulgas kohtute haldamise nõukoja ja koolitusnõukogu asendusliikmetele. Nimetatud küsimust ei ole kajastatud ka eelnõu seletuskirjas.

§ 1 p 4: Kohtute seadusesse lisatava § 37¹ lõikes 2 sätestatud üheaastase piirangu vajalikkust ei ole eelnõu seletuskirjas põhjendatud. Tuleb märkida, et selgitustes näitlikult loetletud võimalikud põhjused (doktori- vm õpingud, lähedase hooldamine) võivad vajada ka ühest aastast pikemat osakoormusega töötamist. Hetkel jääb ebaselgeks, kas kohtu esimehel on võimalik kohtuniku töökoormuse vähendamist sättes toodud tingimustel (s.o kohtu üldkogu arvamust eelnevalt ära kuulates) ka üheaastaste perioodide kaupa pikendada. Kui sellist võimalust ei ole soovitud välistada, tuleks sellele vähemasti eelnõu seletuskirjas tähelepanu juhtida.

Igal juhul tuleks kohtute seaduse § 37¹ lõiget 5 täpsustada selliselt, et kohtu esimehe käskkiri peab muu hulgas sisaldama kohtuniku osalise töökoormusega töötamise aega, mis tuleb kohtunikul lõike 3 kohaselt ka esimehele esitatavas taotluses alati ära märkida.

§ 1 p 8: Kohtu esimehe lisatasude regulatsiooni muutmise osas on jäetud täielikult tähelepanuta kohtute seaduse § 37 lõikes 1¹ sätestatud võimalus kohtu esimehel vähendada enda töökoormust õigusemõistmisel esimehe ülesannete täitmiseks vajalikus määras. On ilmne, et mida rohkem on kohtu esimehel tööd õigusemõistmise alase tegevuse korraldamise

ja järelevalvega (s.o mida suurem on kohus), seda suuremas ulatuses peaks ta ka vähendama oma töökoormust õigusemõistmisel. Eeltoodut arvestades ei saa pelgalt kohtuasjade või kohtus töötavate kohtunike arvust juhindudes kohtute esimeeste lisatasude diferentseerimist pidada põhjendatuks. Ehkki sellest on seaduses ka seni lähtunud, pärineb vastav regulatsioon kohtute seaduse § 37 lõike 1¹ jõustumisele eelnevast perioodist.

Tuleb rõhutada, et iga kohtu esimees on oma kohtu tööpiirkonnas ja tegevusvaldkonnas vastutav õigusemõistmise korra kohase toimimise eest. Kohtu esimehe töö olulisuse taandamine üksnes konkreetses kohtus töötavate kohtunike või lahendatavate kohtuasjade arvule on põhjendamatult lihtsustatud lähenemine. Ühegi kohtu esimehe töö ei ole kogu riigi ulatuses ja kõigis valdkondades õigusemõistmise korra kohasuse tagamise vajadust silmas pidades iseenesest mingil moel vähem oluline või vastutusrikas kui mõne teise kohtu esimehe oma, olenemata vastava kohtu suurusest. Küll võiks lisatasude diferentseerimine olla põhjendatud mõningates kohtutes võimalike lisafunktsioonide täitmisega (nt kohtulike registrite pidamine) või muude sisuliste kaalutlustega, mille alusel tuleks kohtute esimeeste vastutuse ulatust eristada (nt erialluvusega asjade lahendamine). Teeme ettepaneku täiendavalt analüüsida, kas kohtute esimeestele makstava lisatasu määrade osas kavandatud neljaastmeline gradatsioon, mis lähtub üksnes kvantitatiivsetest näitajatest, on ikka tegelikult põhjendatud.

§ 1 p 9: Ebaselgeks jääb, kuidas toimub mõjuva põhjuse korral lühema etteteatamistähtaja kohaldamine. Eelkõige tekitab segadust Riigikohtu esimehe nõusoleku küsimise vajadus ja nõusoleku saamise korraldus olukorras, kus kohtute seaduse § 99 lõigete 2 ja 3 kohaselt toimub kõigi kohtunike (v.a Riigikohtu esimehe) vabastamine niikuinii Riigikohtu esimehe enda ettepanekul. Mõistlik oleks näha ette, et kohtuniku avalduse alusel ja mõjuval põhjusel võib Riigikohtu esimees teha Vabariigi Presidendile või Riigikogule ettepaneku vabastada kohtunik ametist ka varem kui kuus kuud pärast avalduse esitamist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Virgo Saarmets
Esimees